

les vocals *o* i *u*; però *kořislə* no és sols com se sent a Manacor i a Palma (*AlcM*) sinó que així ho anoto a Muro (1964), etc.; cf. encara *BDC* xx, 53.

Ara bé, és veritat que hi ha formes sense el sufix *-ola*, com la que féu impressió a Fabra: de fet *cúrria* apareix avui localment a diverses poblacions del Princ., si bé cal fer constar que també es diu *kuřiqlə* en els mateixos llocs, que a Barcelona només aquest està en ús, i que he percebut en algun d'aquests indrets el sentiment de *corriola* com a forma més normal o modèlica que l'altra; de tota manera, segons *AlcM*, s'hauria registrar *cúrria* a una desena de localitats, al Nord-est de Barcelona totes (cf. en el *Voc. de la Navegació*, *BDC* xii, 26, 76); i de fet és segur que en bona part, almenys, s'accentuaria així, com ho he sentit jo mateix a St. Martí de Llémena, parlant del *Pujant de la Cúrria*, on n'hi havia una amb cadena, que s'usava per enfilar-se a la Brolla d'En Sala i Coll de Valenç (1964).

Però més sovint he sentit *kuřia*, fet revelador, accentuat en la *i*: a Arbúcies (1956), a Sant Feliu de Boada (1958) i a Pineda (1964); suposo que és aquesta l'accentuació que li donava Bosch de la Trinxeria (accentuat en la *i* en l'ed. del *DBal.*) i la que li dona Ant. Cayrol (*JPCerdà*, *Cont.*, 38). Que és una formació regressiva és ben segur no sols per la seva absència o raresa en la llengua antiga, sinó per la mateixa duplicitat d'accentuació, prova excel·lent de la data secundària en què fou creada; i encara més perquè a l'Alt Empordà s'ha format també aquesta regressió (per 'corriola de pou', a Rabós i a Campmany, 1958), però amb vocal ò: *unə kōřia*; aquesta forma regressiva és rara antigament, però se'n troben un parell de testimonis medievals: «una biga ten la corrie ab que pugen les pedres ab lo arguens», doc. relatiu a les pedreres de Girona, S. xiv [Serra i Ràfols, 7è. *Congr.-HiCorAr.*, 572], i n'hi ha un cas en Eiximenis, sens dubte accentuat en la *i*: «aytal casa pot hom fer de aytal granària com se vulla; e si lo loch no ha vall, la dita casa pot anar sobre *curries* o petites rodes que la porten fins al mur» (*Regiment*, cap. 293, *DBal.*).

Fora d'això *cúrria* no es registra fins a la fi del S. xix, en una cèdula del *DAG.*, on no porta accent escrit i és lícit creure que ho va sentir amb accent a la *u*.

Per arribar a la seguretat sobre l'etimologia, tindrem en compte les denominacions paral·leles de les llengües germanes, començant per l'it. *carrucola* «girella che serve per alzar pesi» (des del S. xiv), algunes vegades *carruca* (mj. S. xvi, ACaro). L'oc. ant. *carrèla*, avui encara bastant general en provençal i llenguadociana² que pel Nord s'estén fins al Roergue (Vayssier, allí *corrèlo* = *pouleillo* «poulie», amb la *a* àtona pronunciada *o*, conformement a la fonètica local) i pel Sud fins al parlar quasi-català de Montalbà (pron. *karéla*, *ZRPb.* xlv, 247). I el cast. *garrucha*, alteració més aviat tardana [1495] de *carrucha*, que és com es troba en inventaris aragonesos de 1375, 1469, 1497 i fi S. xvi, i també en dos textos andalusos, aljamiats o castellans dels Ss. xvi, xvii i xviii, veg. *DCEC* (GARRUCHA) ii, 697; *carrutxá* apareix també com

a català a La Granja d'Escarp (*BCEC* xviii, 131, per a la de la barca de pas del Segre), i en moltes localitats de Ribagorça, des de Capella, Areny i Sopena fins a Benasc i Boí (Krüger, *Hochpyr.* A, i, 131;³ i des de l'aragonès, de l'Alt (*BDC* xxiv, 164) i el Baix Aragó, degué propagar-se al gascó *carrutcho*, -usse, de Baretja i Bearn. No s'acaba de veure clar quina fóra la base del sufix d'aquest mot castellà-arag.-ribagorçà, però la presència de la paraula en algunes fonts andaluses i del baix Aragó, autoritzaria potser a veure-hi un resultat mossàrab d'una base en -*uřia* afí a l'it. *carruca*, *carrucola*. En fi, hi ha també un cast. *carrillo* 'corriola', en *APal.*, Nebr. i alguna altra font del S. xvi.

No hem de tenir, doncs, escrúpol a admetre que *corriola* pugui sortir d'un *carriola* de la família de *CARRO*, atesa la comparació de la corriola, que, fixada al llarg d'una corda, hi circula com un carretó al llarg d'un viarany. Hi hauria molt a repetir ací del que ja he dit a propòsit de *CORRIOL*; i no cal dubtar que en aquest cas la influència de *CURRERE* era molt més justificada encara que allà, puix que realment la *corriola* o politja corre amunt i avall de la corda, o almenys la corda corre al llarg de la politja si aquesta és de pou o està clavada: fins ací podem donar la raó a Moll (*AORBB* i, 230), molt menys en el que ha deixat posar en la nota etimològica d'*AlcM*, no sols perquè s'obliden de *CARRUM* sinó per les bàrbars «bases» de ll. vg. que hi han suposat, amb menyspreu de les normes morfològiques llatines i ignorància de la fonètica històrica (-*çl-* només hauria pogut donar *ç* en català). També s'hauria pogut pensar en la influència de *CURRUS* 'carro' (cf. *CORRÓ*), més que més tenint en compte que el piem. *curla* 'corriola' sembla provenir d'un diminutiu llatí **CURRŪLUS* (Jud, *Litbl.* xxix, 230, n. 4, i els treballs de Salvioni i Schuchardt que ell cita).

DERIV.: *Corriolada*. *Corriolaire* [Eduard Fontserè, c. 1925, en reclamava la inclusió en el *DOrt.*]. *Corriolam*. *Corrioler*. *Corriolim*.

¹ Recordo que cap a 1930-33, manifestant a Fabra la meua estranyesa per aquesta ortografia, em donà com a única raó que era un derivat de *cúrria*. Havent insistit amb la recomanació de mantenir la unitat amb la grafia valenciana, es reconegué convençut, i recordo que més tard va recomanar a l'*IEC* el canvi en *o*, en una de les seves comunicacions des de Prada: no puc verificar quan, perquè, és veritat, no tinc la dada a mà, ni sé del cert si vaig pendre còpia d'aquesta llista, que ha d'estar guardada a la S. F. de l'*IEC*. — ² Mentre que *kuřélo* només apareix en el parlar de Mende, segons el *FEW* (ii, 434b, § 2), que dona aquesta forma com a contaminada per *CURRERE*. — ³ A Vall Ferrera es tracta d'un derivat de *carro* de sentí diferent: la pollera dins la qual fan els primers passos els infants (Tor, 1932).

Corripies, V. *córrer*

CORRÓ, mot d'origen incert però probablement